

Voorlopig 'go' voor de heroverwegingskoers van 'passend onderwijs'

Verslag Algemeen Overleg Passend Onderwijs 11 februari 2010

2282/aopassendonderwijs/110210/ab

Tijdens het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer over de voortgang van 'passend onderwijs' stemden de meeste volksvertegenwoordigers voorlopig in met de gekozen koers van de heroverweging passend onderwijs van staatssecretaris Dijkema (PvdA, CDA, CU, SGP) of wenste men nadere informatie af te wachten in juni van dit jaar (Groen Links, PVV, VVD). Alleen de SP wenste niet door te gaan op het gekozen spoor.

In eerste termijn gaven de vertegenwoordigers van de diverse politiek partijen hun eerste indruk van de nieuwe plannen. Nagenoeg allen gaven hun waardering weer over het vele werk, dat in de tussentijd is verricht door veld, ondersteuners en beleidsmakers; er was bijzonder veel gereageerd in hun richting.

Aan het eind van het debat kon de staatssecretaris constateren, dat er sprake was van het 'delen van de diagnose', het delen van de uitgangspunten en het gezamenlijk formuleren van een aantal vragen/valkuilen/zorgen voor nadere uitwerking. De noodzaak van vernieuwing van het stelsel wordt daarmee onderschreven. Ze deed toezeggingen, om te komen met nadere informatie over:

- wet kwaliteit vso (najaar wetsontwerp)
- ICF als mogelijk te hanteren classificatiesysteem binnen het referentiekader\
- Tussenrapportage ontwikkeling referentiekader
- Uitwerking zorgplicht en relatie met referentiekader
- Nadere positionering (v)so en REC's
- Advies rond verevening van de ECPO
- Resultaten van veldinitiatieven, experimenten, projecten
- Een notitie over hoogbegaafdheid
- Betrekken allochtone ouders
- Monitor professionalisering (2010/2011)

In de maand juni volgt een besluit over het 'go of no-go' in dit proces.

Inhoudelijke verslaggeving van het AO

Mw. Smits van de SP constateerde, dat de tendens van het vragen van meer hulp en zorg van meer jongeren en de hoge verwachtingen aan de oplossing van dit probleem, niet waargemaakt worden binnen de aanpak van passend onderwijs. Ze vond de aanpak getuigen van een bezuiniging, uitholling van bestaande kennis, het creëren van nieuwe bureaucratie, zonder draagvlak in het veld. Het lost de problemen van het regulier onderwijs niet op en de SP kiest voor het eerst intern vernieuwen van de diverse onderwijssoorten en daarna verder gaan. Ze maakte zich zorgen over de positie van de ouders, de positie van het SBO, de verantwoording van de zorggelden. Slechts de 'oormerking' van gelden via de verantwoording in de 'bestemmingsbox' kon haar goedkeuring wegdragen. De problematiek van jongeren is een maatschappelijk probleem en zal in de volle breedte opgepakt moeten worden. In deze vorm is mw. Smits van mening, dat passend onderwijs slechts past op de begroting en niet op het onderwijs.

Mw Ferrier van het CDA drukte zich aanmerkelijk positiever uit over de nieuwe koers. Ze is positief over de ingezette richting en vraagt met name helderheid over randvoorwaarden op basis waarvan er

in juni a.s. een 'go-no go' zou kunnen worden gegeven. Het referentiekader en de concrete invulling van de zorgplicht zouden dan verhelderd moeten zijn. Speciaal vroeg ze aandacht voor een aantal aspecten van passend onderwijs: integrale indicatiestelling, betrekken van SZW, VWS, J&G bij de operatie, toeleiding naar de arbeidsmarkt, invulling onderwijszorgprofielen van scholen, aandacht voor het classificatiesysteem ICF, de keuzevrijheid voor ouders, het dekkende aanbod in de regio, de positie van het SO in de vele samenwerkingsverbanden en de zorgplicht en de doorzettingsmacht. Ze maakte een voorbehoud voor de beoordeling van het referentiekader: zorg voor goede overgangen, vermijdt dubbele indicaties en zoek naar zorgvuldige andere vormen van beoordeling van kinderen. Bureaucratie moet voorkomen worden, er moet ruimte zijn voor kinderen uit alle clusters en ze pleit voor een landelijke geschillenregeling. De doorzettingsmacht in de regio zou wat haar betreft niet bij de gemeenten moeten liggen.

Mw. Smits vraagt in een interruptie aandacht voor de scholen voor epilepsie, die ze zou willen 'uitsluiten' van de operatie conform de aanpak van cluster 1 en 2.

Mw. Ferrier vervolgt haar lijst met vragen, opmerkingen, aandachtspunten met:

Transparantie gewenst, onduidelijkheid opheffen over lumpsum en rugzak, referentiekader niet dichttimmeren en niet in de wet opnemen, aandacht voor de overgang po/vo, gebruik maken van de ervaringen tot nu toe, het indammen van de groei van cluster 4, de ruimte voor scholen v.w.b. de begrenzing van hun eigen 'kunnen', vraagtekens bij de verevening, monitoren van de budgettering, aandacht voor bestaande regionale netwerken en de positie van allochtone ouders in het proces.

Mw. Kraneveld van de PvdA riep op tot tempo bij de invoering van passend onderwijs.

Handelingsbekwaamheid van docenten, samenwerking tussen scholen, afstemming tussen onderwijs en zorg en werken aan de kwaliteit van het SO verdient volgens haar een voortvarende aanpak. Ze liet zich constructief uit over de kansrijkheid van het traject, zoals verwoord door de staatssecretaris. Het is daarbij nodig dat er geleerd wordt van de ervaringen tot nu toe en er is structuur nodig. Ze stelde daarna een groot aantal vragen, die betrekking hadden op de uitwerking van de hernieuwde koers. Zo bepleitte ze een stevige positionering van de ouders, voorzien van keuzevrijheid (o.m. tekenen voor het ontwikkelingsplan), een voorname rol bij het referentiekader, garanties voor zittende leerlingen in het SO en voor latere instroom in het SO, ondersteuning van ouders en nadere analyse van het ICF-systeem.

Bij de uitwerking van de zorgplicht zou er naar haar mening ook sprake moeten zijn van algemene toegankelijkheid op scholen, die denominatief 'gesigneerd' zijn. Ze vroeg om richtlijnen voor de keuzevrijheid en ondersteuning van ouders, een garantie voor het niet meer bestaan van thuiszitters en een heldere rol voor de onderwijsconsulenten (geen twee petten), een landelijke geschillencommissie. V.w.b. het referentiekader vraagt ze zich af, of het wel los van de wetgeving moet, het instemmingsrecht op zorgprofiel ondersteunt ze en zou ook in swv-verband geregeld moeten zijn. De deskundigheidsbevordering van leraren moet leiden tot praktische handvaten voor het werken in de klas, de samenwerking in de volle zorgketen moet bevorderd, er moet een regierol geregeld worden bij de integrale aanpak en de 1-loket-gedachte is nog steeds van belang. M.b.t de bekostiging vroeg ze aandacht voor het 'gat' tussen de groei van het (v)so en de budgetbekostiging, riep ze op tot voorzichtigheid bij de verevening (in principe juist) en vraagt ze helderheid over het misverstand over de op handen zijnde overheveling van gelden van rugzak naar samenwerkingsverband. Behoud van expertise is wezenlijk, goede AB-ers moeten in beeld blijven, de kwaliteit van het SO moet omhoog, het MBO verdient een aparte bespreking en qua planning roept ze op om nog deze kabinetsperiode te komen tot een voldragen wetsvoorstel.

Dhr. Bosma van de PVV vond de nieuw-ingeslagen weg een 'stap in de goede richting'. Hij vroeg specifieke aandacht voor: de exorbitante groei van het aantal zorgleerlingen, de besteding van de middelen, de positie van het SO, waar 'niet iedere leerling heen kan' en het referentiekader (aandacht voor ICF), waarbij hij pleitte voor een landelijk referentiekader. Hij was verder van mening, dat bij de verdeling van gelden de regionale verschillen meegenomen zouden moeten worden, de verevening verdient een goede analyse en de mate van toegerust zijn van de samenwerkingsverbanden (vgl. zwakke REC's) moet nader worden bekeken. Verder noemde hij: de kwaliteit van het SO, de wet kwaliteit (v)so, de afstemming met jeugdzorg, de zorgplicht bij schoolbesturen in relatie tot de keuzevrijheid van ouders, de 'dekkingsgraad' van de te ontwikkelen onderwijszorgprofielen en de vraag wie er de baas is bij het samenwerkingsverband. (wat, als 't geld op is ?). Hij constateerde, dat er nogal veel samenwerkingsverbanden zijn (kunnen ze ook fuseren ?),

dat het verdampen van kennis een gevaar inhoudt en dat er vooral draagvlak in het veld aanwezig moet zijn.

Dhr. Dibi van Groen Links constateerde, dat er nogal wat belangen spelen bij dit proces. Zo zag hij de belangen van ouders en die van de docenten, met het 'kind voorop' nog niet zo gladjes verlopen. Hij riep daarbij op om 'van spiegels, ramen te maken in het onderwijs'..

Er is verder sprake van té veel zorgleerlingen, té veel rugzakkers, té veel klanten voor jeugdzorg, té veel wajongers, té veel bestuur, té weinig kwaliteit. Kennelijk heeft dit stelsel een aantal prikkels voor de vraag. Dhr. Dibi geeft een aantal serieuze zorgen aan over de onduidelijkheid in het systeem: dit vraagt om enigheid in b.v. swv over verdeling gelden, bij b.v. de ouders vs. de scholen over het aanbod, over b.v. de inrichting van de voorzieningen, bij b.v. het doorschuiven van kinderen. Een goed idee vindt hij het b.v. om ouders (ouderraad) als toezichthouder te laten fungeren bij de zorgplicht. Hij is verder van mening dat leerkrachten en ouders meer betrokken moeten zijn bij de medezeggenschap en er ondersteuning moet komen voor leerkrachten in de klassen; nu zit dit er naar zijn mening nog onvoldoende in, evenmin in de curricula van de Pabo's en andere lerarenopleidingen. Hij is zeer kritisch op het traject, waarbij hij onderwijs een te grote verantwoordelijkheid ziet krijgen voor een maatschappelijk probleem, waar meer landelijke sturing noodzakelijk is. Met name de interdepartementale samenwerking moet bevorderd en de verkokering moet worden tegengegaan. Verder vindt hij de financiering nog onduidelijk, het referentiekader al dan niet in de wet moet en er nog geen sprake is van integrale indicatiestelling. Hij vindt het nog te vroeg voor een positief oordeel en wil naar een plenair debat vóór de zomer.

Mw. Dezentjé van de VVD is kritisch op het resultaat van 4,5 jaar werken tot nu toe op dit dossier. Ze heeft nogal wat vragen bij de nieuwe koers. Hoe gaan we om met de investeringen in de regio in het 'vorige regime'? Wat doen we aan de positie van de ouders en aan de keuzevrijheid van ouders? Wat houdt de zorgplicht nu werkelijk in: recht op zorg, wat gebeurt er als alle plekken bezet zijn? Wat gebeurt er met de thuiszitters, is de aanpak werkelijk sluitend? Ze vraagt aandacht voor de positie van leraren, voor een goede verantwoording en vraagt zich af, of REC's nog nodig zijn. Er zijn naar haar idee veel raakvlakken met de jeugdzorg: breng het dan ook in samenhang met elkaar. Er zou jeugdzorggeld naar de scholen kunnen gaan. De verevening is nog omringd met onduidelijkheden: hoe verdelen we e.e.a.: het gaat om de leerlingen i.p.v. om de structuur. De kwaliteit van het VSO wil ze graag bevorderen, ze wil meer inhoud voor onderwijszorgprofielen en ze vraagt zich af wat de prognoses zijn van het aantal leerlingen in het regulier onderwijs met een beperking: waar is dit beleid op gebaseerd qua kengetallen? Het referentiekader mag wat haar betreft wél in de wet opgenomen worden.

Dhr. Van der Vlies van de SGP stelt een aantal kritische vragen over de op handen zijnde stelselwijzigingen in relatie tot het budgettaire perspectief: de koers en de bron zullen terdege moeten worden aangepakt en er zal geanalyseerd moeten worden, waar de toename van de zorgleerlingen vandaan komt. Het CPB gaf daarover al wat aanduidingen: ouders, tweeverdieners en de onderwijsvorm/pedagogisch klimaat en de nadruk op opbrengsten. De analyse zal de basis moeten zijn i.p.v. vooronderstellingen: zijn er SO-leerlingen, die er feitelijk niet thuishoren en zijn er kinderen, die daar beter buitengehouden kunnen worden? Eventueel zou gekeken kunnen worden naar verbetering van het huidige systeem. De geluiden van leraren, dat het nu al lastig is, om de boel te regelen, moeten we niet veronachtzamen; wat is de capaciteit van scholen? Het handelingsgericht werken lijkt hem een goede manier, maar we moeten niet, zoals Dolf van Veen aangaf, 'jaren in de boeken duiken'. De indicatiestelling vraagt om criteria; verplaatsen we nu de indicatie? De groei van het SO en de positie van het SBO baart hem zorgen. Laten we ons afvragen, of we 't op deze manier effectief aanpakken. De niet-budgettering van het LWOO/Pro zou ook kunnen leiden tot nieuwe wegleffecten, de onderwijszorgprofielen moeten wel leiden tot dekkend aanbod en er moet geen 'beperkingenvlucht' plaatsvinden. Over de afschaffing van de gedwongen winkelnering heeft hij zijn twijfels: kan het swv dit wel aan? De basiszorg zal geoperationaliseerd moeten worden: misschien aangeven, dat men in alle gevallen voor bepaalde beperkingen gewoon ruimte moet hebben (hij noemt diabetes). Het referentiekader wil hij in mei graag nader bezien. Hij geeft tenslotte aan, dat er gebruik gemaakt moet worden van de veldinitiatieven en experimenten (met name ook de denominatief ingerichte aanpak). Het zal tijd kosten, maar we moeten er een positieve grondhouding naar kijken en de zaak voorzien van een realistisch stappenplan (5 jr – 8 jr). Is 2012 haalbaar?

Dhr. Anker van de Christen Unie heeft vanuit een positieve opstelling t.o.v. de heroverweging een aantal vragen/opmerkingen. Zo kan hij zich vinden in de opzet van de zorgplicht, maar vraagt hij naar balans in de regionale situatie; hij wil waarborgen om niet té snel bij een geschillencommissie te komen. Kinderen mogen niet tussen wal en schip raken. Ouders moeten second opinions kunnen krijgen (laagdrempelig); Is er voldoende bestuurlijke capaciteit in de samenwerkingsverbanden? Is er voldoende afstemming met jeugdzorg, cjb's en gemeenten – is het tijdspad wel realistisch? Ook vraagt hij aandacht voor de randvoorwaarden: deskundigheidsbevordering van leerkrachten, invloed van ouders en leerkrachten op het proces; hij hoort nog wel wat scepsis in het veld hierover. De leraren zijn laat geïnformeerd; wat zijn nu de consequenties voor hen? Kan iedereen wel onderwijs op maat realiseren? Hoe zit het met cluster 3 en 4 en de relatie met het regulier onderwijs: is de belasting niet te groot? Wat is de rol van het VO: kunnen die het aan? De ab-ers spelen nu een belangrijke rol – hoe gaat dat straks – gooien we die belangrijke taak nu zomaar weg? Het referentiekader moet niet knellen, maar moet ook niet te ruim zijn. Hoe kunnen we dat het best benutten. Dit geldt ook voor de kennis binnen de REC's en de kennis binnen cluster 3 en 4. Instemmingsbevoegdheid op het onderwijszorgprofiel vindt hij een goede zaak; dit moet ook gelden voor het zorgplan van het samenwerkingsverband. De keuzevrijheid van ouders houdt hem ook bezig. De budgetfinanciering moet verhelderd: hoe verdelen we het geld, hoe houden we grip op de bestedingen. Het mogelijke weglekeffect bij LWOO/Pro baart dhr. Anker zorgen, evenals de relatie tussen budgetten en autonome groei. De mogelijkheden binnen en tussen samenwerkingsverbanden moet geen getouwtrek opleveren op basis van onderwijszorgprofielen. Het vereveningseffect is voor hem nog onduidelijk en hij vraagt aandacht voor de positie van de hoogbegaafden.

Staatssecretaris Dijkma geeft in haar antwoord in eerste termijn aan, dat er veel is gebeurd, er veel commitment in het veld is, er veel samenwerking op gang is gekomen en er ook sprake is van veel belangen (ook wisselende). Ze is van mening, dat er een goede diagnose ligt van de toename van zorg en de rol van het onderwijs en de andere sectoren daarbij. 'de school van morgen met een schild van zorgen' zal naar haar mening in ieder geval instituties doorbreken en het belang van kinderen voorop stellen. De keuzevrijheid van ouders is van belang – er is draagvlak bij docenten – er moeten geen thuiszitters meer zijn – de kwaliteit van het aanbod moet omhoog en de verantwoordelijkheid ligt niet bij de school alleen. Het huidige systeem voldoet niet (geeft negatieve prikkels: indicatie, uitval, thuiszitters, medisch model, bureaucratie) – er moet iets anders komen. Over de richting lijken we het aardig eens; wel zijn er valkuilen (b.v. expertisebehoud SO). De huidige indicatiestelling is te ingewikkeld geworden – er zal geen ongebreidelde groei meer kunnen zijn – ouders moeten nader in stelling worden gebracht.

Wat moet er dan wél gebeuren?

Kinderen mogen niet meer tussen wal en schip vallen – er is behoefte aan maatwerk – het huidige systeem verbeteren werkt niet – de essentie ligt in de zorgplicht en de keuzevrijheid, in het referentiekader en de ruimte voor scholen daarbinnen. Er zal een wettelijk kader moeten komen: het referentiekader hoeft daar niet in, maar moet wel vermeld worden. Het ultieme besluit wil ze over een paar maanden nemen.

Dhr. Dibi vraagt nog naar de opstellers van het referentiekader en verbaast zich erover, dat de sectororganisaties (tóch geen 'onderkant') dit doen. Mw. Dijkma verdedigt deze inzet van de sectorraden en prijst hen om 'het uitsteken van de nek', samen met ouders en bonden.

Ze geeft antwoord op gestelde vragen van de kamerleden:

De **zorgplicht** zal via het principe van 'pas toe of leg uit' geïnterpreteerd moeten worden. I.s.m. ouders móet een plek gevonden worden met de mogelijkheid voor beroep voor ouders. Ook de wgb geldt voor dit onderwijstype. Verder komen er spelregels voor de invulling van het onderwijszorgprofiel, op basis van 'de kracht van de school'. In het referentiekader wil ze opnemen, dat iedereen moe moet doen, iedereen moet een onderwijszorgprofiel hebben en er is geen 'nee' mogelijk. Vraag is, hoe breed de basiszorg zal moeten zijn (vraag van Kraneveld): in het referentiekader opnemen: brede basiszorg met ambitie, wat moet iedereen in feite kunnen. (ook vraag: van der Vlies)

M.b.t. **geschillen**: er komt een landelijke geschillencommissie, wettelijk verplicht.

Dekkend aanbod: alle onderwijszorgprofielen moeten garanderen, dat er een dekkend en volledig aanbod is (inclusief VSO/SO) – het samenwerkingsverband móet dit leveren.

Veel samenwerkingsverbanden: in de vorige fase waren er té weinig en waren ze te groot – nu sluiten we aan bij de bestaande structuur en werken we sectoraal. De regionale netwerken blijven desondanks mogelijk. Dhr. Bosma wijst nog op de mogelijkheid om te fuseren als samenwerkingsverband.

Weigeren van een kind: dit is slechts mogelijk, als het de mogelijkheden van het onderwijspersoneel op dat moment overstijgt – moet goed beargumenteerd worden en er moet gezocht worden naar een alternatief i.s.m. ouders. (pas toe, leg uit)

Achterblijvers: e.e.a. moet vastgelegd worden in het zorgplan van het samenwerkingsverband; niemand kan zich onttrekken.

Kwaliteit vso: er komt een wettelijke regeling, dit najaar volgt een wetsvoorstel

Thuiszitters: er mogen geen thuiszitters meer zijn – mw. Kraneveld vraagt nog naar een gegarandeerde schoolplek tijdens een geschil (kind kán niet naar huis gestuurd worden !)

Regionaal netwerk: kan voort blijven bestaan.

Wet en referentiekader: dhr. Dibi wil het in de wet – staatssecretaris wil ruimte behouden.

Aantallen thuiszitters: er zijn (zie brief) ruim 2500 thuiszitters, veel jongens, veel in VO-leeftijd.

Onderwijsconsulenten: inzetten bij ondersteuning ouders, geen dubbele pet.

Keuzevrijheid: zorgplan moet dit garanderen, plaatsing op voorkeurschool van ouders – evt. samen andere locatie zoeken, plaatsingsgarantie, termijnen etc. nog nader bezien.

Positie ouders: school is verantwoordelijk voor passend aanbod. Ouders moeten ondersteund worden via landelijk dekkend aanbod – ouders kunnen kiezen voor een school in de wijk – allochtone ouders worden betrokken via organisaties (Forum en ouderorganisaties)

SO en zorgplicht: SO heeft ook zorgplicht, er moet ook hier een passend aanbod gedaan worden – als 't geld op is (Dézentje): budget blijft bestaan, kinderen kunnen rechtstreeks aangemeld blijven bij het SO – passend onderwijs is ook voor deze kinderen van belang – zoniet, dan is er een geschil. Samenwerkingsverband is verantwoordelijk: ook financieel. Er komt geen open-einde-regeling meer.

Referentiekader: voortouw sectororganisaties, maar ook overleg met ouders, bonden.

Staatssecretaris is blij met dit initiatief – pleit voor betrokkenheid en verantwoordelijkheid.

Projecten, experimenten: veel geleerd van deze opzetten, gepaste combinatie van eigen initiatief en sturing, kostte veel tijd, ervaring meenemen in wettelijke regeling. Regionaal netwerk kan blijven, 1 loket kan blijvend gevormd worden, ECPO blijft e.e.a. volgen.

Indicatie: We zullen ICF als classificatiesysteem nader verkennen – handelingsgerichte diagnostiek is van belang, moet meer gebeuren, er is in 't veld veel vraag naar Master SEN (goed signaal), modellen uitwerken van hand.ger.diagnostiek.

Bekostiging: positie SBO staat niet ter discussie, men werkt met 'lichte problematiek' en financiering in systematiek van PO blijft bestaan. Verdeling geld is 'des swv's' op grond van continuüm. Nu gaat dat via indicaties, straks via het swv. Er moet geen nieuwe laag ontstaan: op basis van 'geld-volgt-leerling' gelden toekennen. Niet per school toekennen, maar via het swv: regionaal verband is van belang. Geen verwatering – nu wordt geld niet effectief ingezet, we moeten meer resultaat boeken met meer flexibiliteit. Maatwerk is geboden. Mw. Ferrier wijst op de zorg van het verdwijnen van de rugzak in het SBO. De staatssecretaris geeft aan in de vorige brief een aantal maatregelen te hebben aangekondigd w.o. de financiering van het SBO: daarmee wordt e.e.a. gelijkgetrokken met de reguliere rugzakk bekostiging. Via de bestemmingsbox wordt verantwoording afgelegd. Mw. Smits is bang, dat het SBO nu de SO-kinderen krijgt. De staatssecretaris geeft nogmaals aan, dat de positie van het SBO onomstreden is – ze heeft alleen de financiering gelijkgetrokken met reguliere SO-financiering. De middelen voor gedragsproblemen (vraag mw. Ferrier) moeten worden bewaakt in relatie tot de andere beperkingen. (zorgplan)

Groei cluster 4: de prikkel via de indicatie verdwijnt, aanbod/vraag is er uitgehaald. We zullen 't wel nauwlettend monitoren.

Verdeling swv's: verevening is vanuit gelijkheidsprincipe ingezet – dit zal gebeuren op basis van resultaten van een ECPO-onderzoek, dat nu loopt. Er moeten argumenten zijn voor scheve verdeling: als die er niet zijn, gaan we verevenen; als die er wél zijn, bekijken we 't nog eens. In juli volgt een rapport.

Misverstand: gelden worden nog niet overgeheveld (zou een wetswijziging voor nodig zijn); het gaat om het onderbrengen in een verantwoordingssystematiek (bestemmingsbox)

Leren van: de staatssecretaris zegt een overzicht toe van de opbrengsten van de experimenten, projecten.

AWBZ: staatssecretaris geeft aan, te veronderstellen dat de compensatie AWBZ (zie regeling) voldoende zal zijn. (n.a.v. vraag mw. Dezentjé)

Gedwongen winkelnering: staatssecretaris erkend, dat er huiver is, maar er is ook kritiek. DE middelen gaan naar het samenwerkingsverband; daar worden de afspraken gemaakt. Er zijn personele consequenties mogelijk (overgangsregeling) en het SO behoudt nog een deel als expertisebekostiging.

LWOO/Pro: huidige beleid zal worden voortgezet; als er geen stabilisatie blijkt bij de invoering, dan ingrijpen.

Geld en leerlingen: geld volgt 'taken': het gaat om het primaire proces: daar moet het goed gaan en daar is geld nodig. Er is ook extra invoeringsgeld vanuit de enveloppemiddelen en er is regulier zorg-geld.

Pabo: mw. Bijsterveld is daar mee bezig – curriculum is in discussie – en: bevoegdheden, differentiaties, handelingsgerichte diagnostiek etc.

Planning/regeling: we hebben nog 2 jaar, die we goed moeten gebruiken. Omslag moet doorgaan en zal tijd kosten. 2012 blijft als streefdatum staan.

Expertise: SO blijft in stand, dus ook de expertise – daar komt expertisebekostiging bij – exacte omvang zal nog onderwerp van analyse zijn i.s.m. WEC-Raad.

Één loket: gedachte blijft recht overeind – geen verplichting. School is in feite het loket – geen indicatieloket meer. Organiseren in het swv – zat/cjg/gemeente/jeugdzorg betrekken – koppelen en regie regelen. In referentiekader meenemen: CIZ, Jeugdzorg, etc. betrekken.

Hoogbegaafdheid: staatssecretaris zegt een notitie toe. Hoogbegaafdheid hoeft an sich geen beperking met zich mee te brengen en hoeft niet tot een zorgvraag te leiden. Daar, waar dit wel zo is, past het in het denken over een onderwijs-zorg-profiel.

Planning: begin juni is er nieuwe informatie, op basis waarvan we 'go of no-go' kunnen geven: uitwerking zorgplicht – referentiekader – onderlinge verhouding – positie (v)so en rec's – bekostiging - stappenplan. Najaar: wetgeving starten.

De staatssecretaris constateert: diagnose wordt gedeeld, uitgangspunten worden gedeeld, er zijn nog een groot aantal belangrijke vragen, valkuilen, die we nog moeten aanpakken.

Bijdragen in tweede termijn:

Dhr. Van der Vlies van de SGP erkent de schaduwkanten van het huidige systeem en ziet noodzakelijke vernieuwing. Toch gaat het naar zijn mening om de voorwaarden waaronder we komen tot een brede integrale aanpak op basis van een analyse van de toename van het aantal zorgjongeren. Hij combineert daarbij jeugdzorg, arbeid, onderwijs. We zoeken daarbij naar een goede invulling samen met het veld. De balans: zorgplicht – keuzevrijheid ouders en rechten als de school 'nee' verkoopt, is voor hem essentieel. Hij wil graag leren van de ervaringen van experimenten, projecten (m.n. ook van denominatieve aanpak) en geeft aan, dat de staatssecretaris kan doorgaan met haar aanpak, mits de analyse ondersteunend is.

Mw. Dezentjé van de VVD blijft nog zitten met vragen rond VSO en voorbereiding op de arbeidsmarkt, de betrokkenheid van leraren en de samenhang tussen onderwijs, jeugdzorg, CJG etc. Ze wil graag in juni op basis van meer en nieuw overzicht komen tot een definitief oordeel.

Dhr. Bosma van de PVV ziet nog een tweetal 'black holes': het referentiekader (kijk ook naar ICF) en de zorgplicht ('wat als 't geld op is') – hij heeft veel 'what if'- gevoel, heeft veel informatie gekregen tijdens het debat en wacht de informatie van juni af.

Mw. Kraneveld van de PvdA is tevreden over de stapsgewijze aanpak van een faire verevening, het opheffen van het 'thuiszitten', het onderzoek naar ICF en de ontwikkelingen rond het referentiekader (meer in juni), waarbij ze aangeeft dat dit wellicht toch in de wet opgenomen zou kunnen worden.

Ze heeft nog vragen rond: monitoring professionalisering/scholing, aanpak scholing, inzet middelen, implementatie traject (s.v.p. gezamenlijke aanpak met communicatie en een goed volgysteem, evt. onder extern voorzitterschap), vorderingen bij het VO, stevige verankering van (v)so in de samenwerkingsverbanden, aandacht voor specifieke doelgroepen (MG en epilepsie) en ze pleit voor het starten met wetgeving op niet al te lange termijn. Ze ziet graag een wetsvoorstel binnen de huidige kabinetsperiode.

Mw. Ferrier van het CDA is blij met een aantal toezeggingen (ICF, onderzoek ECPO naar verevening, informatie over hoogbegaafdheid, betrekken allochtone ouders) en maakt nog een voorbehoud voor het referentiekader: integrale visie op participatie in de samenleving plus indicatie; ze suggereert om die integraliteit bij de verdere ontwikkeling mee te nemen. Ze is verder van mening, dat het referentiekader niet in de wetgeving opgenomen moet worden. De bestemmingsbox: waar geeft dat nou zicht op? Tenslotte is ze van mening, dat de oude schoenen pas weggeworpen moeten worden, als er werkelijk nieuwe voorhanden zijn. Een 'go – no go' wil ze graag in juni, maar ze ziet dat met vertrouwen tegemoet.

Mw. Smits van de SP blijft van mening, dat de koers niet goed is. Ze heeft ruim 2000 handtekening op haar petitie ontvangen van mensen, die niet tevreden zijn over passend onderwijs. Ze geeft nogmaals aan, dat het gaat om een bezuinigingsoperatie. Ze is bang, dat we een systeem met falen gaan inwisselen voor een systeem, dat niet werkt.

M.b.t AB: in de hoorzitting werd gezegd (door mw. Burgers) dat er vaak sprake is bij scholen van 'onbewuste onbekwaamheid' – daar toont zich dan toch het belang van de AB – dit moeten we niet weggooien. Het kind mag, naar haar mening, niet om financiële redenen ergens niet terecht komen. Concluderend stelt ze, dat passend onderwijs op dit spoor niet verder moet.

In tweede termijn antwoordt de staatssecretaris met een aantal toezeggingen: ze gaat de **resultaten van veldinitiatieven**, projecten en experimenten en ook van het reformatorische experiment bezien en meedelen aan de kamer.

M.b.t. **VSO-Arbeid** geeft ze aan, dat dit in het wetsontwerp zit, waarbij ze het concept van de 'werkschool' nog onder de aandacht brengt. M.b.t. de **leraren** geeft ze aan, gesprekken te voeren met de vakorganisaties. M.b.t. de **monitoringvraag** geeft ze aan, dat de universiteit van Tilburg zo'n monitor-onderzoek uitvoert (effecten nascholing en lerarenbeurs). In 2010/2011 zijn er resultaten bekend.

De aandacht voor de **bijzondere groepen** (MG en epilepsie) heeft niet haar steun: we moeten niet steeds weer met nieuwe groepen komen. De **epilepsiescholen** behouden hun expertise en hun landelijke betekenis, de expertisebesteding blijft bestaan.

M.b.t. de **indicatiestelling** geeft ze aan, nader naar het ICF te zullen kijken en ook naar de **samenhang** met de andere vormen in het referentiekader (CIZ, Jeugdzorg, GGZ etc.). De **allochtone ouders** gaat ze betrekken en de **bestemmingsbox** moet inzicht geven in het rugzakdeel van scholen. Later bezien we meer.

Met betrekking tot het **proces** geeft ze aan, dat de noodzaak van vernieuwen wordt gedeeld, de uitgangspunten worden ook gedeeld. Het gaat verder om voorwaarden en vragen, waarbij in de volle breedte is gewezen op de bredere context van het proces.

Er zal vanuit samenhang worden gehandeld, maar het vraagstuk zal wel aangepakt moeten worden. Het is winst, als er wat meer naar de scholen toekomt: jeugdzorg, ggz etc.

Ze constateert, dat er geen sprake is van politiek-ideologische tegenstellingen en we dus gezamenlijk op weg kunnen naar de doorbraak. Ze meent, dat we dan juist nu 'nieuwe schoenen moeten gaan kopen en ze ook moeten gaan passen'. Ze verzoekt de politieke partijen om ruimte, vertrouwen, totdat het tegendeel is bewezen.

Daarmee werd de bijeenkomst beëindigd.

Voorlopig 'go' voor de heroverwegingskoers van 'passend onderwijs'

Verslag Algemeen Overleg Passend Onderwijs 11 februari 2010

2282/aopassendonderwijs/110210/ab

Tijdens het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer over de voortgang van 'passend onderwijs' stemden de meeste volksvertegenwoordigers voorlopig in met de gekozen koers van de heroverweging passend onderwijs van staatssecretaris Dijkema (PvdA, CDA, CU, SGP) of wenste men nadere informatie af te wachten in juni van dit jaar (Groen Links, PVV, VVD). Alleen de SP wenste niet door te gaan op het gekozen spoor.

In eerste termijn gaven de vertegenwoordigers van de diverse politiek partijen hun eerste indruk van de nieuwe plannen. Nagenoeg allen gaven hun waardering weer over het vele werk, dat in de tussentijd is verricht door veld, ondersteuners en beleidsmakers; er was bijzonder veel gereageerd in hun richting.

Aan het eind van het debat kon de staatssecretaris constateren, dat er sprake was van het 'delen van de diagnose', het delen van de uitgangspunten en het gezamenlijk formuleren van een aantal vragen/valkuilen/zorgen voor nadere uitwerking. De noodzaak van vernieuwing van het stelsel wordt daarmee onderschreven. Ze deed toezeggingen, om te komen met nadere informatie over:

- wet kwaliteit vso (najaar wetsontwerp)
- ICF als mogelijk te hanteren classificatiesysteem binnen het referentiekader\
- Tussenrapportage ontwikkeling referentiekader
- Uitwerking zorgplicht en relatie met referentiekader
- Nadere positionering (v)so en REC's
- Advies rond verevening van de ECPO
- Resultaten van veldinitiatieven, experimenten, projecten
- Een notitie over hoogbegaafdheid
- Betrekken allochtone ouders
- Monitor professionalisering (2010/2011)

In de maand juni volgt een besluit over het 'go of no-go' in dit proces.

Inhoudelijke verslaggeving van het AO

Mw. Smits van de SP constateerde, dat de tendens van het vragen van meer hulp en zorg van meer jongeren en de hoge verwachtingen aan de oplossing van dit probleem, niet waargemaakt worden binnen de aanpak van passend onderwijs. Ze vond de aanpak getuigen van een bezuiniging, uitholling van bestaande kennis, het creëren van nieuwe bureaucratie, zonder draagvlak in het veld. Het lost de problemen van het regulier onderwijs niet op en de SP kiest voor het eerst intern vernieuwen van de diverse onderwijssoorten en daarna verder gaan. Ze maakte zich zorgen over de positie van de ouders, de positie van het SBO, de verantwoording van de zorggelden. Slechts de 'oormerking' van gelden via de verantwoording in de 'bestemmingsbox' kon haar goedkeuring wegdragen. De problematiek van jongeren is een maatschappelijk probleem en zal in de volle breedte opgepakt moeten worden. In deze vorm is mw. Smits van mening, dat passend onderwijs slechts past op de begroting en niet op het onderwijs.

Mw Ferrier van het CDA drukte zich aanmerkelijk positiever uit over de nieuwe koers. Ze is positief over de ingezette richting en vraagt met name helderheid over randvoorwaarden op basis waarvan er

in juni a.s. een 'go-no go' zou kunnen worden gegeven. Het referentiekader en de concrete invulling van de zorgplicht zouden dan verhelderd moeten zijn. Speciaal vroeg ze aandacht voor een aantal aspecten van passend onderwijs: integrale indicatiestelling, betrekken van SZW, VWS, J&G bij de operatie, toeleiding naar de arbeidsmarkt, invulling onderwijszorgprofielen van scholen, aandacht voor het classificatiesysteem ICF, de keuzevrijheid voor ouders, het dekkende aanbod in de regio, de positie van het SO in de vele samenwerkingsverbanden en de zorgplicht en de doorzettingsmacht. Ze maakte een voorbehoud voor de beoordeling van het referentiekader: zorg voor goede overgangen, vermijdt dubbele indicaties en zoek naar zorgvuldige andere vormen van beoordeling van kinderen. Bureaucratie moet voorkomen worden, er moet ruimte zijn voor kinderen uit alle clusters en ze pleit voor een landelijke geschillenregeling. De doorzettingsmacht in de regio zou wat haar betreft niet bij de gemeenten moeten liggen.

Mw. Smits vraagt in een interruptie aandacht voor de scholen voor epilepsie, die ze zou willen 'uitsluiten' van de operatie conform de aanpak van cluster 1 en 2.

Mw. Ferrier vervolgt haar lijst met vragen, opmerkingen, aandachtspunten met:

Transparantie gewenst, onduidelijkheid opheffen over lumpsum en rugzak, referentiekader niet dichttimmeren en niet in de wet opnemen, aandacht voor de overgang po/vo, gebruik maken van de ervaringen tot nu toe, het indammen van de groei van cluster 4, de ruimte voor scholen v.w.b. de begrenzing van hun eigen 'kunnen', vraagtekens bij de verevening, monitoren van de budgettering, aandacht voor bestaande regionale netwerken en de positie van allochtone ouders in het proces.

Mw. Kraneveld van de PvdA riep op tot tempo bij de invoering van passend onderwijs.

Handelingsbekwaamheid van docenten, samenwerking tussen scholen, afstemming tussen onderwijs en zorg en werken aan de kwaliteit van het SO verdient volgens haar een voortvarende aanpak. Ze liet zich constructief uit over de kansrijkheid van het traject, zoals verwoord door de staatssecretaris. Het is daarbij nodig dat er geleerd wordt van de ervaringen tot nu toe en er is structuur nodig. Ze stelde daarna een groot aantal vragen, die betrekking hadden op de uitwerking van de hernieuwde koers. Zo bepleitte ze een stevige positionering van de ouders, voorzien van keuzevrijheid (o.m. tekenen voor het ontwikkelingsplan), een voorname rol bij het referentiekader, garanties voor zittende leerlingen in het SO en voor latere instroom in het SO, ondersteuning van ouders en nadere analyse van het ICF-systeem.

Bij de uitwerking van de zorgplicht zou er naar haar mening ook sprake moeten zijn van algemene toegankelijkheid op scholen, die denominatief 'gesigneerd' zijn. Ze vroeg om richtlijnen voor de keuzevrijheid en ondersteuning van ouders, een garantie voor het niet meer bestaan van thuiszitters en een heldere rol voor de onderwijsconsulenten (geen twee petten), een landelijke geschillencommissie. V.w.b. het referentiekader vraagt ze zich af, of het wel los van de wetgeving moet, het instemmingsrecht op zorgprofiel ondersteunt ze en zou ook in swv-verband geregeld moeten zijn. De deskundigheidsbevordering van leraren moet leiden tot praktische handvaten voor het werken in de klas, de samenwerking in de volle zorgketen moet bevorderd, er moet een regierol geregeld worden bij de integrale aanpak en de 1-loket-gedachte is nog steeds van belang. M.b.t de bekostiging vroeg ze aandacht voor het 'gat' tussen de groei van het (v)so en de budgetbekostiging, riep ze op tot voorzichtigheid bij de verevening (in principe juist) en vraagt ze helderheid over het misverstand over de op handen zijnde overheveling van gelden van rugzak naar samenwerkingsverband. Behoud van expertise is wezenlijk, goede AB-ers moeten in beeld blijven, de kwaliteit van het SO moet omhoog, het MBO verdient een aparte bespreking en qua planning roept ze op om nog deze kabinetsperiode te komen tot een voldragen wetsvoorstel.

Dhr. Bosma van de PVV vond de nieuw-ingeslagen weg een 'stap in de goede richting'. Hij vroeg specifieke aandacht voor: de exorbitante groei van het aantal zorgleerlingen, de besteding van de middelen, de positie van het SO, waar 'niet iedere leerling heen kan' en het referentiekader (aandacht voor ICF), waarbij hij pleitte voor een landelijk referentiekader.

Hij was verder van mening, dat bij de verdeling van gelden de regionale verschillen meegenomen zouden moeten worden, de verevening verdient een goede analyse en de mate van toegerust zijn van de samenwerkingsverbanden (vgl. zwakke REC's) moet nader worden bekeken. Verder noemde hij: de kwaliteit van het SO, de wet kwaliteit (v)so, de afstemming met jeugdzorg, de zorgplicht bij schoolbesturen in relatie tot de keuzevrijheid van ouders, de 'dekkingsgraad' van de te ontwikkelen onderwijszorgprofielen en de vraag wie er de baas is bij het samenwerkingsverband. (wat, als 't geld op is ?). Hij constateerde, dat er nogal veel samenwerkingsverbanden zijn (kunnen ze ook fuseren ?),

dat het verdampen van kennis een gevaar inhoudt en dat er vooral draagvlak in het veld aanwezig moet zijn.

Dhr. Dibi van Groen Links constateerde, dat er nogal wat belangen spelen bij dit proces. Zo zag hij de belangen van ouders en die van de docenten, met het 'kind voorop' nog niet zo gladjes verlopen. Hij riep daarbij op om 'van spiegels, ramen te maken in het onderwijs'..

Er is verder sprake van té veel zorgleerlingen, té veel rugzakkers, té veel klanten voor jeugdzorg, té veel wajongers, té veel bestuur, té weinig kwaliteit. Kennelijk heeft dit stelsel een aantal prikkels voor de vraag. Dhr. Dibi geeft een aantal serieuze zorgen aan over de onduidelijkheid in het systeem: dit vraagt om enigheid in b.v. swv over verdeling gelden, bij b.v. de ouders vs. de scholen over het aanbod, over b.v. de inrichting van de voorzieningen, bij b.v. het doorschuiven van kinderen. Een goed idee vindt hij het b.v. om ouders (ouderraad) als toezichthouder te laten fungeren bij de zorgplicht. Hij is verder van mening dat leerkrachten en ouders meer betrokken moeten zijn bij de medezeggenschap en er ondersteuning moet komen voor leerkrachten in de klassen; nu zit dit er naar zijn mening nog onvoldoende in, evenmin in de curricula van de Pabo's en andere lerarenopleidingen. Hij is zeer kritisch op het traject, waarbij hij onderwijs een te grote verantwoordelijkheid ziet krijgen voor een maatschappelijk probleem, waar meer landelijke sturing noodzakelijk is. Met name de interdepartementale samenwerking moet bevorderd en de verkokering moet worden tegengegaan. Verder vindt hij de financiering nog onduidelijk, het referentiekader al dan niet in de wet moet en er nog geen sprake is van integrale indicatiestelling. Hij vindt het nog te vroeg voor een positief oordeel en wil naar een plenair debat vóór de zomer.

Mw. Dezentjé van de VVD is kritisch op het resultaat van 4,5 jaar werken tot nu toe op dit dossier. Ze heeft nogal wat vragen bij de nieuwe koers. Hoe gaan we om met de investeringen in de regio in het 'vorige regime'? Wat doen we aan de positie van de ouders en aan de keuzevrijheid van ouders? Wat houdt de zorgplicht nu werkelijk in: recht op zorg, wat gebeurt er als alle plekken bezet zijn? Wat gebeurt er met de thuiszitters, is de aanpak werkelijk sluitend? Ze vraagt aandacht voor de positie van leraren, voor een goede verantwoording en vraagt zich af, of REC's nog nodig zijn. Er zijn naar haar idee veel raakvlakken met de jeugdzorg: breng het dan ook in samenhang met elkaar. Er zou jeugdzorggeld naar de scholen kunnen gaan. De verevening is nog omringd met onduidelijkheden: hoe verdelen we e.e.a.: het gaat om de leerlingen i.p.v. om de structuur. De kwaliteit van het VSO wil ze graag bevorderen, ze wil meer inhoud voor onderwijszorgprofielen en ze vraagt zich af wat de prognoses zijn van het aantal leerlingen in het regulier onderwijs met een beperking: waar is dit beleid op gebaseerd qua kengetallen? Het referentiekader mag wat haar betreft wél in de wet opgenomen worden.

Dhr. Van der Vlies van de SGP stelt een aantal kritische vragen over de op handen zijnde stelselwijzigingen in relatie tot het budgettaire perspectief: de koers en de bron zullen terdege moeten worden aangepakt en er zal geanalyseerd moeten worden, waar de toename van de zorgleerlingen vandaan komt. Het CPB gaf daarover al wat aanduidingen: ouders, tweeverdieners en de onderwijsvorm/pedagogisch klimaat en de nadruk op opbrengsten. De analyse zal de basis moeten zijn i.p.v. vooronderstellingen: zijn er SO-leerlingen, die er feitelijk niet thuishoren en zijn er kinderen, die daar beter buitengehouden kunnen worden? Eventueel zou gekeken kunnen worden naar verbetering van het huidige systeem. De geluiden van leraren, dat het nu al lastig is, om de boel te regelen, moeten we niet veronachtzamen; wat is de capaciteit van scholen? Het handelingsgericht werken lijkt hem een goede manier, maar we moeten niet, zoals Dolf van Veen aangaf, 'jaren in de boeken duiken'. De indicatiestelling vraagt om criteria; verplaatsen we nu de indicatie? De groei van het SO en de positie van het SBO baart hem zorgen. Laten we ons afvragen, of we 't op deze manier effectief aanpakken. De niet-budgettering van het LWOO/Pro zou ook kunnen leiden tot nieuwe wegleffecten, de onderwijszorgprofielen moeten wel leiden tot dekkend aanbod en er moet geen 'beperkingenvlucht' plaatsvinden. Over de afschaffing van de gedwongen winkelnering heeft hij zijn twijfels: kan het swv dit wel aan? De basiszorg zal geoperationaliseerd moeten worden: misschien aangeven, dat men in alle gevallen voor bepaalde beperkingen gewoon ruimte moet hebben (hij noemt diabetes). Het referentiekader wil hij in mei graag nader bezien. Hij geeft tenslotte aan, dat er gebruik gemaakt moet worden van de veldinitiatieven en experimenten (met name ook de denominatief ingerichte aanpak). Het zal tijd kosten, maar we moeten er een positieve grondhouding naar kijken en de zaak voorzien van een realistisch stappenplan (5 jr – 8 jr). Is 2012 haalbaar?

Dhr. Anker van de Christen Unie heeft vanuit een positieve opstelling t.o.v. de heroverweging een aantal vragen/opmerkingen. Zo kan hij zich vinden in de opzet van de zorgplicht, maar vraagt hij naar balans in de regionale situatie; hij wil waarborgen om niet té snel bij een geschillencommissie te komen. Kinderen mogen niet tussen wal en schip raken. Ouders moeten second opinions kunnen krijgen (laagdrempelig); Is er voldoende bestuurlijke capaciteit in de samenwerkingsverbanden? Is er voldoende afstemming met jeugdzorg, cjb's en gemeenten – is het tijdspad wel realistisch? Ook vraagt hij aandacht voor de randvoorwaarden: deskundigheidsbevordering van leerkrachten, invloed van ouders en leerkrachten op het proces; hij hoort nog wel wat scepsis in het veld hierover. De leraren zijn laat geïnformeerd; wat zijn nu de consequenties voor hen? Kan iedereen wel onderwijs op maat realiseren? Hoe zit het met cluster 3 en 4 en de relatie met het regulier onderwijs: is de belasting niet te groot? Wat is de rol van het VO: kunnen die het aan? De ab-ers spelen nu een belangrijke rol – hoe gaat dat straks – gooien we die belangrijke taak nu zomaar weg? Het referentiekader moet niet knellen, maar moet ook niet te ruim zijn. Hoe kunnen we dat het best benutten. Dit geldt ook voor de kennis binnen de REC's en de kennis binnen cluster 3 en 4. Instemmingsbevoegdheid op het onderwijszorgprofiel vindt hij een goede zaak; dit moet ook gelden voor het zorgplan van het samenwerkingsverband. De keuzevrijheid van ouders houdt hem ook bezig. De budgetfinanciering moet verhelderd: hoe verdelen we het geld, hoe houden we grip op de bestedingen. Het mogelijke weglekeffect bij LWOO/Pro baart dhr. Anker zorgen, evenals de relatie tussen budgetten en autonome groei. De mogelijkheden binnen en tussen samenwerkingsverbanden moet geen getouwtrek opleveren op basis van onderwijszorgprofielen. Het vereveningseffect is voor hem nog onduidelijk en hij vraagt aandacht voor de positie van de hoogbegaafden.

Staatssecretaris Dijkma geeft in haar antwoord in eerste termijn aan, dat er veel is gebeurd, er veel commitment in het veld is, er veel samenwerking op gang is gekomen en er ook sprake is van veel belangen (ook wisselende). Ze is van mening, dat er een goede diagnose ligt van de toename van zorg en de rol van het onderwijs en de andere sectoren daarbij. 'de school van morgen met een schild van zorgen' zal naar haar mening in ieder geval instituties doorbreken en het belang van kinderen voorop stellen. De keuzevrijheid van ouders is van belang – er is draagvlak bij docenten – er moeten geen thuiszitters meer zijn – de kwaliteit van het aanbod moet omhoog en de verantwoordelijkheid ligt niet bij de school alleen. Het huidige systeem voldoet niet (geeft negatieve prikkels: indicatie, uitval, thuiszitters, medisch model, bureaucratie) – er moet iets anders komen. Over de richting lijken we het aardig eens; wel zijn er valkuilen (b.v. expertisebehoud SO). De huidige indicatiestelling is te ingewikkeld geworden – er zal geen ongebreidelde groei meer kunnen zijn – ouders moeten nader in stelling worden gebracht.

Wat moet er dan wél gebeuren?

Kinderen mogen niet meer tussen wal en schip vallen – er is behoefte aan maatwerk – het huidige systeem verbeteren werkt niet – de essentie ligt in de zorgplicht en de keuzevrijheid, in het referentiekader en de ruimte voor scholen daarbinnen. Er zal een wettelijk kader moeten komen: het referentiekader hoeft daar niet in, maar moet wel vermeld worden. Het ultieme besluit wil ze over een paar maanden nemen.

Dhr. Dibi vraagt nog naar de opstellers van het referentiekader en verbaast zich erover, dat de sectororganisaties (tóch geen 'onderkant') dit doen. Mw. Dijkma verdedigt deze inzet van de sectorraden en prijst hen om 'het uitsteken van de nek', samen met ouders en bonden.

Ze geeft antwoord op gestelde vragen van de kamerleden:

De **zorgplicht** zal via het principe van 'pas toe of leg uit' geïnterpreteerd moeten worden. I.s.m. ouders móet een plek gevonden worden met de mogelijkheid voor beroep voor ouders. Ook de wgb geldt voor dit onderwijstype. Verder komen er spelregels voor de invulling van het onderwijszorgprofiel, op basis van 'de kracht van de school'. In het referentiekader wil ze opnemen, dat iedereen moe moet doen, iedereen moet een onderwijszorgprofiel hebben en er is geen 'nee' mogelijk. Vraag is, hoe breed de basiszorg zal moeten zijn (vraag van Kraneveld): in het referentiekader opnemen: brede basiszorg met ambitie, wat moet iedereen in feite kunnen. (ook vraag: van der Vlies)

M.b.t. **geschillen**: er komt een landelijke geschillencommissie, wettelijk verplicht.

Dekkend aanbod: alle onderwijszorgprofielen moeten garanderen, dat er een dekkend en volledig aanbod is (inclusief VSO/SO) – het samenwerkingsverband móet dit leveren.

Veel samenwerkingsverbanden: in de vorige fase waren er té weinig en waren ze te groot – nu sluiten we aan bij de bestaande structuur en werken we sectoraal. De regionale netwerken blijven desondanks mogelijk. Dhr. Bosma wijst nog op de mogelijkheid om te fuseren als samenwerkingsverband.

Weigeren van een kind: dit is slechts mogelijk, als het de mogelijkheden van het onderwijspersoneel op dat moment overstijgt – moet goed beargumenteerd worden en er moet gezocht worden naar een alternatief i.s.m. ouders. (pas toe, leg uit)

Achterblijvers: e.e.a. moet vastgelegd worden in het zorgplan van het samenwerkingsverband; niemand kan zich onttrekken.

Kwaliteit vso: er komt een wettelijke regeling, dit najaar volgt een wetsvoorstel

Thuiszitters: er mogen geen thuiszitters meer zijn – mw. Kraneveld vraagt nog naar een gegarandeerde schoolplek tijdens een geschil (kind kán niet naar huis gestuurd worden !)

Regionaal netwerk: kan voort blijven bestaan.

Wet en referentiekader: dhr. Dibi wil het in de wet – staatssecretaris wil ruimte behouden.

Aantallen thuiszitters: er zijn (zie brief) ruim 2500 thuiszitters, veel jongens, veel in VO-leeftijd.

Onderwijsconsulenten: inzetten bij ondersteuning ouders, geen dubbele pet.

Keuzevrijheid: zorgplan moet dit garanderen, plaatsing op voorkeurschool van ouders – evt. samen andere locatie zoeken, plaatsingsgarantie, termijnen etc. nog nader bezien.

Positie ouders: school is verantwoordelijk voor passend aanbod. Ouders moeten ondersteund worden via landelijk dekkend aanbod – ouders kunnen kiezen voor een school in de wijk – allochtone ouders worden betrokken via organisaties (Forum en ouderorganisaties)

SO en zorgplicht: SO heeft ook zorgplicht, er moet ook hier een passend aanbod gedaan worden – als 't geld op is (Dézentje): budget blijft bestaan, kinderen kunnen rechtstreeks aangemeld blijven bij het SO – passend onderwijs is ook voor deze kinderen van belang – zoniet, dan is er een geschil. Samenwerkingsverband is verantwoordelijk: ook financieel. Er komt geen open-einde-regeling meer.

Referentiekader: voortouw sectororganisaties, maar ook overleg met ouders, bonden.

Staatssecretaris is blij met dit initiatief – pleit voor betrokkenheid en verantwoordelijkheid.

Projecten, experimenten: veel geleerd van deze opzetten, gepaste combinatie van eigen initiatief en sturing, kostte veel tijd, ervaring meenemen in wettelijke regeling. Regionaal netwerk kan blijven, 1 loket kan blijvend gevormd worden, ECPO blijft e.e.a. volgen.

Indicatie: We zullen ICF als classificatiesysteem nader verkennen – handelingsgerichte diagnostiek is van belang, moet meer gebeuren, er is in 't veld veel vraag naar Master SEN (goed signaal), modellen uitwerken van hand.ger.diagnostiek.

Bekostiging: positie SBO staat niet ter discussie, men werkt met 'lichte problematiek' en financiering in systematiek van PO blijft bestaan. Verdeling geld is 'des swv's' op grond van continuüm. Nu gaat dat via indicaties, straks via het swv. Er moet geen nieuwe laag ontstaan: op basis van 'geld-volgt-leerling' gelden toekennen. Niet per school toekennen, maar via het swv: regionaal verband is van belang. Geen verwatering – nu wordt geld niet effectief ingezet, we moeten meer resultaat boeken met meer flexibiliteit. Maatwerk is geboden. Mw. Ferrier wijst op de zorg van het verdwijnen van de rugzak in het SBO. De staatssecretaris geeft aan in de vorige brief een aantal maatregelen te hebben aangekondigd w.o. de financiering van het SBO: daarmee wordt e.e.a. gelijkgetrokken met de reguliere rugzakk bekostiging. Via de bestemmingsbox wordt verantwoording afgelegd. Mw. Smits is bang, dat het SBO nu de SO-kinderen krijgt. De staatssecretaris geeft nogmaals aan, dat de positie van het SBO onomstreden is – ze heeft alleen de financiering gelijkgetrokken met reguliere SO-financiering. De middelen voor gedragsproblemen (vraag mw. Ferrier) moeten worden bewaakt in relatie tot de andere beperkingen. (zorgplan)

Groei cluster 4: de prikkel via de indicatie verdwijnt, aanbod/vraag is er uitgehaald. We zullen 't wel nauwlettend monitoren.

Verdeling swv's: verevening is vanuit gelijkheidsprincipe ingezet – dit zal gebeuren op basis van resultaten van een ECPO-onderzoek, dat nu loopt. Er moeten argumenten zijn voor scheve verdeling: als die er niet zijn, gaan we verevenen; als die er wél zijn, bekijken we 't nog eens. In juli volgt een rapport.

Misverstand: gelden worden nog niet overgeheveld (zou een wetswijziging voor nodig zijn); het gaat om het onderbrengen in een verantwoordingssystematiek (bestemmingsbox)

Leren van: de staatssecretaris zegt een overzicht toe van de opbrengsten van de experimenten, projecten.

AWBZ: staatssecretaris geeft aan, te veronderstellen dat de compensatie AWBZ (zie regeling) voldoende zal zijn. (n.a.v. vraag mw. Dezentjé)

Gedwongen winkelnering: staatssecretaris erkend, dat er huiver is, maar er is ook kritiek. DE middelen gaan naar het samenwerkingsverband; daar worden de afspraken gemaakt. Er zijn personele consequenties mogelijk (overgangsregeling) en het SO behoudt nog een deel als expertisebekostiging.

LWOO/Pro: huidige beleid zal worden voortgezet; als er geen stabilisatie blijkt bij de invoering, dan ingrijpen.

Geld en leerlingen: geld volgt 'taken': het gaat om het primaire proces: daar moet het goed gaan en daar is geld nodig. Er is ook extra invoeringsgeld vanuit de enveloppemiddelen en er is regulier zorg-geld.

Pabo: mw. Bijsterveld is daar mee bezig – curriculum is in discussie – en: bevoegdheden, differentiaties, handelingsgerichte diagnostiek etc.

Planning/regeling: we hebben nog 2 jaar, die we goed moeten gebruiken. Omslag moet doorgaan en zal tijd kosten. 2012 blijft als streefdatum staan.

Expertise: SO blijft in stand, dus ook de expertise – daar komt expertisebekostiging bij – exacte omvang zal nog onderwerp van analyse zijn i.s.m. WEC-Raad.

Één loket: gedachte blijft recht overeind – geen verplichting. School is in feite het loket – geen indicatieloket meer. Organiseren in het swv – zat/cjg/gemeente/jeugdzorg betrekken – koppelen en regie regelen. In referentiekader meenemen: CIZ, Jeugdzorg, etc. betrekken.

Hoogbegaafdheid: staatssecretaris zegt een notitie toe. Hoogbegaafdheid hoeft an sich geen beperking met zich mee te brengen en hoeft niet tot een zorgvraag te leiden. Daar, waar dit wel zo is, past het in het denken over een onderwijs-zorg-profiel.

Planning: begin juni is er nieuwe informatie, op basis waarvan we 'go of no-go' kunnen geven: uitwerking zorgplicht – referentiekader – onderlinge verhouding – positie (v)so en rec's – bekostiging - stappenplan. Najaar: wetgeving starten.

De staatssecretaris constateert: diagnose wordt gedeeld, uitgangspunten worden gedeeld, er zijn nog een groot aantal belangrijke vragen, valkuilen, die we nog moeten aanpakken.

Bijdragen in tweede termijn:

Dhr. Van der Vlies van de SGP erkent de schaduwkanten van het huidige systeem en ziet noodzakelijke vernieuwing. Toch gaat het naar zijn mening om de voorwaarden waaronder we komen tot een brede integrale aanpak op basis van een analyse van de toename van het aantal zorgjongeren. Hij combineert daarbij jeugdzorg, arbeid, onderwijs. We zoeken daarbij naar een goede invulling samen met het veld. De balans: zorgplicht – keuzevrijheid ouders en rechten als de school 'nee' verkoopt, is voor hem essentieel. Hij wil graag leren van de ervaringen van experimenten, projecten (m.n. ook van denominatieve aanpak) en geeft aan, dat de staatssecretaris kan doorgaan met haar aanpak, mits de analyse ondersteunend is.

Mw. Dezentjé van de VVD blijft nog zitten met vragen rond VSO en voorbereiding op de arbeidsmarkt, de betrokkenheid van leraren en de samenhang tussen onderwijs, jeugdzorg, CJG etc. Ze wil graag in juni op basis van meer en nieuw overzicht komen tot een definitief oordeel.

Dhr. Bosma van de PVV ziet nog een tweetal 'black holes': het referentiekader (kijk ook naar ICF) en de zorgplicht ('wat als 't geld op is') – hij heeft veel 'what if'- gevoel, heeft veel informatie gekregen tijdens het debat en wacht de informatie van juni af.

Mw. Kraneveld van de PvdA is tevreden over de stapsgewijze aanpak van een faire verevening, het opheffen van het 'thuiszitten', het onderzoek naar ICF en de ontwikkelingen rond het referentiekader (meer in juni), waarbij ze aangeeft dat dit wellicht toch in de wet opgenomen zou kunnen worden.

Ze heeft nog vragen rond: monitoring professionalisering/scholing, aanpak scholing, inzet middelen, implementatie traject (s.v.p. gezamenlijke aanpak met communicatie en een goed volgysteem, evt. onder extern voorzitterschap), vorderingen bij het VO, stevige verankering van (v)so in de samenwerkingsverbanden, aandacht voor specifieke doelgroepen (MG en epilepsie) en ze pleit voor het starten met wetgeving op niet al te lange termijn. Ze ziet graag een wetsvoorstel binnen de huidige kabinetsperiode.

Mw. Ferrier van het CDA is blij met een aantal toezeggingen (ICF, onderzoek ECPO naar verevening, informatie over hoogbegaafdheid, betrekken allochtone ouders) en maakt nog een voorbehoud voor het referentiekader: integrale visie op participatie in de samenleving plus indicatie; ze suggereert om die integraliteit bij de verdere ontwikkeling mee te nemen. Ze is verder van mening, dat het referentiekader niet in de wetgeving opgenomen moet worden. De bestemmingsbox: waar geeft dat nou zicht op? Tenslotte is ze van mening, dat de oude schoenen pas weggeworpen moeten worden, als er werkelijk nieuwe voorhanden zijn. Een 'go – no go' wil ze graag in juni, maar ze ziet dat met vertrouwen tegemoet.

Mw. Smits van de SP blijft van mening, dat de koers niet goed is. Ze heeft ruim 2000 handtekening op haar petitie ontvangen van mensen, die niet tevreden zijn over passend onderwijs. Ze geeft nogmaals aan, dat het gaat om een bezuinigingsoperatie. Ze is bang, dat we een systeem met falen gaan inwisselen voor een systeem, dat niet werkt.

M.b.t AB: in de hoorzitting werd gezegd (door mw. Burgers) dat er vaak sprake is bij scholen van 'onbewuste onbekwaamheid' – daar toont zich dan toch het belang van de AB – dit moeten we niet weggooien. Het kind mag, naar haar mening, niet om financiële redenen ergens niet terecht komen. Concluderend stelt ze, dat passend onderwijs op dit spoor niet verder moet.

In tweede termijn antwoordt de staatssecretaris met een aantal toezeggingen: ze gaat de **resultaten van veldinitiatieven**, projecten en experimenten en ook van het reformatorische experiment bezien en meedelen aan de kamer.

M.b.t. **VSO-Arbeid** geeft ze aan, dat dit in het wetsontwerp zit, waarbij ze het concept van de 'werkschool' nog onder de aandacht brengt. M.b.t. de **leraren** geeft ze aan, gesprekken te voeren met de vakorganisaties. M.b.t. de **monitoringvraag** geeft ze aan, dat de universiteit van Tilburg zo'n monitor-onderzoek uitvoert (effecten nascholing en lerarenbeurs). In 2010/2011 zijn er resultaten bekend.

De aandacht voor de **bijzondere groepen** (MG en epilepsie) heeft niet haar steun: we moeten niet steeds weer met nieuwe groepen komen. De **epilepsiescholen** behouden hun expertise en hun landelijke betekenis, de expertisebesteding blijft bestaan.

M.b.t. de **indicatiestelling** geeft ze aan, nader naar het ICF te zullen kijken en ook naar de **samenhang** met de andere vormen in het referentiekader (CIZ, Jeugdzorg, GGZ etc.). De **allochtone ouders** gaat ze betrekken en de **bestemmingsbox** moet inzicht geven in het rugzakdeel van scholen. Later bezien we meer.

Met betrekking tot het **proces** geeft ze aan, dat de noodzaak van vernieuwen wordt gedeeld, de uitgangspunten worden ook gedeeld. Het gaat verder om voorwaarden en vragen, waarbij in de volle breedte is gewezen op de bredere context van het proces.

Er zal vanuit samenhang worden gehandeld, maar het vraagstuk zal wel aangepakt moeten worden. Het is winst, als er wat meer naar de scholen toekomt: jeugdzorg, ggz etc.

Ze constateert, dat er geen sprake is van politiek-ideologische tegenstellingen en we dus gezamenlijk op weg kunnen naar de doorbraak. Ze meent, dat we dan juist nu 'nieuwe schoenen moeten gaan kopen en ze ook moeten gaan passen'. Ze verzoekt de politieke partijen om ruimte, vertrouwen, totdat het tegendeel is bewezen.

Daarmee werd de bijeenkomst beëindigd.